

Eén loket in de regio Eindhoven

Het is niet eenvoudig om voor autistische leerlingen een goede opvang, de juiste leeromgeving en een adequate begeleiding in het onderwijs te vinden. Met de komst van de rugzakfinanciering in het onderwijs (LGF) leken de mogelijkheden van opvang in het regulier onderwijs toe te nemen, maar groeide ook de onzekerheid over met name de opvang van autistische kinderen. Vertegenwoordigers in het regulier en speciaal voortgezet onderwijs, de coördinatoren van samenwerkingsverbanden, de inspectie en vertegenwoordigers van het ministerie van Onderwijs kwamen in april 2002 bijeen om met elkaar te bezien welke maatregelen eventueel gewenst waren. De uitkomst van dat beraad was helder: de dreiging voor met name de opvang en begeleiding van autistische kinderen is een reële en wordt door de deelnemers onderschreven. Oplossingen die worden gecreëerd verschillen haast van regio tot regio en doen lang niet altijd recht aan de ontwikkelingsbehoeften van deze kinderen.

Besloten werd tot de oprichting van een werkgroep die de opdracht meekreeg te werken aan regionale afstemming voor de opvang van kinderen met stoornissen in het autistisch spectrum (ASS). De werkgroep besluit eerst zich een beeld te vormen van de omvang van de problematiek. Het SCO Kohnstamm krijgt opdracht onderzoek te doen naar aantallen. Uit dat onderzoek blijkt dat er in de praktijk van het onderwijs sprake is van veel meer leerlingen met stoornissen op dit vlak dan de geldende cijfers doen vermoeden. Veel scholen in het regulier en speciaal onderwijs worstelen met de aanpak en van eenduidigheid in die aanpak is zeker geen sprake. In het advies dat de werkgroep in mei 2003 uitbrengt, wordt vastgesteld dat vooral het onderwijsveld zelf met een gerichte aanpak moet komen. Middelen om extra voorzieningen te creëren ontbreken. Het land wordt ingedeeld in vier regio's omdat anders de diversiteit in aanpak en oplossingen te groot wordt.

In de regio Eindhoven wordt een werkgroep aan het werk gezet die de opdracht krijgt met een plan van aanpak te komen voor vooral het voortgezet en voortgezet speciaal onderwijs. Dat plan lag er in oktober 2004. Het ging aanvankelijk om een beperkte opzet, waarbij vooral vragen en problemen in kaart zijn gebracht en in beeld is gebracht waar de benodigde expertise te vinden is. Opgenomen is een plan van scholing dat probeert vraag en aanbod bij elkaar te brengen. In het plan wordt voorzien in de voorlichting aan scholen en ouders over hetgeen wet- en regelgeving zegt over opvang en aanpak van kinderen met stoornissen in het autistisch spectrum. Ook wordt in hetzelfde kader gesproken over een stappenplan dat ouders en leraren aangeeft wat moet worden gedaan indien zich bij een kind symptomen voordoen van 'autistisch gedrag'.

Het plan wordt voorgelegd aan de rec-clusters en in januari 2005 keuren deze het plan goed. Er wordt een externe projectleider aangesteld, zodat deze 'boven de partijen' een coördinerende en aanjagende rol kan vervullen. Het plan dat slechts een aanzet geeft, wordt nu omgevormd tot een concreet plan. Niet benoemde aspecten zoals de overdracht po/vo, de inrichting van een virtueel loket en de inrichting van een website wordt nader uitgewerkt. In april wordt de aanpak gelanceerd en gaat het regionaal steunpunt dat is gevormd van start. De steunpuntfunctionarissen autisme van cluster 2, 3 en 4 hebben elkaar in dit ene loket concreet gevonden. Achter de voordeur van dat steunpunt zijn alle REC's te vinden. Het landelijk steunpunt Autisme biedt een startsubsidie voor 2 jaar en afgesproken is dat daarna de bekostiging inzakt in de reguliere bekostiging. Het steunpunt richt zich met name op de (nog) gediagnosticeerde leerlingen. Het Steunpunt voorziet of in een advies aan ouders en scholen om te indiceren of niet te indiceren en komt dan tot ondersteuning scholen in de aanpak (vorm van ambulante begeleiding). Men gaat er vanuit dat geïndiceerde leerlingen daar terecht komen waar deskundigheid en middelen voorhanden zijn.

Inmiddels hebben in de regio Eindhoven meer partijen om tafel gezeten en is ook de coördinator van het samenwerkingsverband WSNS bij het overleg betrokken. Nu in dat beraad de waarde en functie van het steunpunt wordt onderschreven, is een breder financieel draagvlak ontstaan. Dat biedt dan ook de kans om in de nabije toekomst ADHD, gedragsproblemen, dyslexie aan de taak toe te voegen.

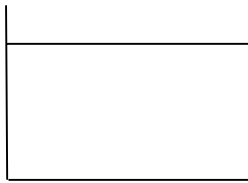
Stap voor stap

In het onderstaande wordt het proces rondom de pilot één loket beschreven op basis van een interview met projectleider Irene van Rijsewijk op 8 maart 2005 ten kantore van Politea in Eindhoven.

Projectorganisatie

Irene van Rijsewijk
Projectleider

Resonansgroep uit bestuurders van:

- Samenwerkingsverbanden wsns regio Eindhoven
- Samenwerkingsverbanden VO regio Eindhoven
- Bestuurders REC's cluster 2, 3 en 4

Bijeenkomsten: maandelijks

Convenant: 18 april gesloten

Groep van uitvoerenden:

8 steunpuntfunctionarissen cluster 2, 3 en 4
(beschikbaarheid van de steunpuntfunctionarissen
verschilt)

Bijeenkomsten:

september-december 2004 wekelijks

januari-maart 2005 tweewekelijks

Productontwikkeling:

Inventarisatie van de vragen in het veld

- folder
- telefoondienst
- logo
- 6 producten/diensten
- wat niet? (AB)
- vragenlijsten PO/VO
- enz.

Proces in de tijd gezien

Uitgangssituatie

Er is al een intentie tot samenwerking op uitvoeringsniveau en de wens om te komen tot 1 loket in de regio voor een aanbod voor het VO.

Maart 2004

Irene van Rijsewijk wordt gevraagd een plan te ontwikkelen om te komen tot één loket door cluster 2, 3, 4 met VO en PO gezamenlijk.

Irene start met een kort vooronderzoek van circa 4 dagen:

- Individuele gesprekken met betrokkenen
- Mensen uit de praktijk van basisscholen
- Analyse huidige stand van zaken ontwikkeling steunpunten autisme
- Bestuderen analyse Ministerie van Binnenlandse Zaken, onderzoeksrapport.

April 2004

Uitkomsten van het vooronderzoek:

- eerst de vraag inventariseren (behoeftepeiling en omvang)
- de vraag wordt bepalend voor het aanbod vanuit 1 loket
- niet alleen aanbod VO maar ook PO betrekken
- aanbod bundelen aan de achterkant van het loket
- in verband met de verschillende partijen en financieringsstromen is er behoefte aan een extern kracht die dit voor alle partijen uit gaat voeren.
- Politea wil graag het fysieke en virtuele combineren en vraagt subsidie aan bij Kenniswijk om het web bij de ontwikkelingen te betrekken.

Op basis van de uitkomsten van het vooronderzoek wordt een plan van aanpak opgesteld en wordt op zoek gegaan naar middelen om het plan van aanpak uit te voeren:

- Fonds Scholae
- Gemeente Eindhoven (deze subsidieert het congres op 21 april 2005 en een extern adviseur voor financieel beheer projectfinanciën)
- REC's cluster 2, 3 en 4 en Samenwerkingsverbanden WSNS en VO ieder een bedrag.
- Ordina in het kader van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen met een organisatieadviseur
- Kenniswijk voor het virtuele loket

Vragen die het proces op dat moment beïnvloeden:

- *wie is eigenaar van het plan van aanpak?*
- *wie draagt voor welk deel van de kosten bij?*

September 2004

Subsidie voor het plan van aanpak is aangevraagd en aan Politea wordt gevraagd om het proces te begeleiden.

Vragen die het proces op dat moment beïnvloeden:

- *wie betaalt procesbegeleiding Politea, hoe krijgen we een sluitende begroting?*
- *in hoeverre zitten de besturen op één lijn*

Oktober 2004

Gestart wordt met het onderzoek in het Primair Onderwijs PO. Er wordt een webenquête onder alle basisscholen uitgezet. Voor de schriftelijke mailing wordt een beroep gedaan op TGP post voor het uitdraaien van de adressen in de regio. Via de homepage: www.autismesteunpunt.nl kan worden doorgelinkt naar de vragenlijst. Respons: 53%.

De webenquête levert een helder beeld op van de vraag. Zo heeft bijvoorbeeld 70% van de scholen behoefte aan ondersteuning bij het opstellen van het handelingsplan.

Met de webenquête worden verschillende vliegen in één klap gevangen:

- adressenbestand PO-scholen in de regio zijn bekend
- vraag van het PO wordt in kaart gebracht
- introductie van het autismesteunpunt in de begeleidende brief
- werving belangstellenden voor nieuwsbrief (mogelijkheid tot abonneren)
- werving belangstellenden voor congres 21 april 2005

November 2004

De resultaten van de webenquête brengen het proces in een stroomversnelling. Op bestuurlijk niveau gaat een belangrijke impuls uit van de vraag in de regio waardoor voor het project in goede samenspraak financieringsafspraken worden gemaakt. De steunpuntfunctionarissen krijgen gezamenlijk de opdracht om 1 loket in de regio tot stand te brengen. Je kunt in dit verband spreken van 'samenwerking door financiering'.

December 2004

Na het PO wordt de enquête uitgevoerd in het VO. Vanwege de kosten en het beperkt aantal scholen is hier gekozen voor een enquête per post.

Januari 2005

Er wordt vooruit gekeken naar doelen, diensten en producten van het autismesteunpunt.

Er wordt een productendag georganiseerd om een 6-tal producten/diensten in detail uit te werken met elkaar.

Er wordt gedacht over een twee-fasen-opzet in 2005:

1. producten/diensten die gratis verkrijgbaar zijn

	2. extra producten/diensten waarvoor betaald moet worden.
Februari 2005	<p>Er wordt een contract afgesloten met Politea om Irene van Rijsewijk voor twee dagen per week in te huren als projectleider. (september tot en met april)</p> <p>De website wordt 'gevuld':</p> <ul style="list-style-type: none"> - uitnodigende website voor scholen/ouders/IB-ers - veelgestelde vragen en antwoorden - nieuwsbrief - content management systeem <p>Op bestuurlijk niveau worden de afspraken voor samenwerking voorbereid. De grens wordt getrokken bij Zuid Oost Brabant. Het gaat om 1,5 formatieplaats.</p> <p>Steunpuntfunctionarissen kunnen vanaf hun eigen werkplek inloggen in het systeem. Degene die telefoondienst heeft verdeelt de binnenkomende vragen. Het autismesteunpunt is drie ochtenden per week bemenst: 1 ochtend door cluster 2, 1 ochtend door cluster 3 en 1 ochtend door cluster 4.</p>
21 april 2005	Congres in het stadhuis van Eindhoven. Start van het autismesteunpunt en presentatie voor de regio, plus het lanceren van de website. Het steunpunt staat in de steigers en kan de scholen in het reguliere onderwijs optimaal bedienen.
Eind april 2005	Einde van het ontwikkelproces en het project autismesteunpunt onder leiding van Irene van Rijsewijk.
1 juli 2005	<p>(Door)start van het autismesteunpunt en de inzet van de functionarissen voor het reguliere onderwijs.</p> <p>Met 'Met inhoud' (bedrijf dat de website bouwt) is een onderhoudscontract van een half jaar afgesloten voor 2 ochtenden. Dit bedrijf zorgt ook voor een goede registratie van de steunpuntactiviteiten.</p> <p>Met Politea wordt gekeken naar de mogelijkheden om het steunpunt verder te ontwikkelen en af te stemmen met de zorg en te zoeken naar de middelen en mogelijkheden om het onderwijs in de regio optimaal en zo snel mogelijk te kunnen bedienen.</p>

Leermomenten

Uit het proces rondom de pilot virtueel netwerk worden de volgende leermomenten gedestilleerd:

- Er is een onafhankelijk procesbegeleider nodig die boven de partijen kan staan en op verschillende niveaus de partijen bij elkaar brengt en het proces tot een goed einde brengt.
- Afhankelijk van het startpunt moet voor een dergelijk proces circa een jaar worden uitgetrokken.
- Indien de tijdens deze pilot ontwikkelde producten (vragenlijsten PO/VO, projectdocumentatie, organisatie congres, bouwstenen virtueel netwerk, beschrijvingen van producten en diensten, veelgestelde vragen en antwoorden) worden gebruikt, kan dit het proces mogelijk versnellen.
- Steunpuntfunctionarissen moeten in de gelegenheid worden gesteld om tenminste tweewekelijks clusteroverstijgend bijeen te komen om taken te verdelen, werkafspraken te maken en producten en diensten uit te werken.
- Het verdient aanbeveling om extern advies in te winnen voor financieel beheer van het virtueel netwerk in de ontwikkelperiode.

- Naast de intentie tot samenwerking moeten partijen ook bereid zijn om medeverantwoordelijkheid te dragen voor het projectplan en voor de financiën. Deze afspraken moeten reeds bij aanvang van het project schriftelijk worden vastgelegd om vertraging te voorkomen.
- Het verdient aanbeveling om in het contract voor de bouw van de website ook registratie en onderhoud mee te nemen.
- Wil men de vraag in de regio goed in kaart brengen dan zal zowel primair onderwijs als voortgezet onderwijs moeten worden benaderd.